

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie **P. R. i P. K.**

skazanych z art. 279 § 1 k.k. i art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

w Izbie Karnej

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2025 roku

na posiedzeniu bez udziału stron

sprawy w przedmiocie pisma obrońcy skazanych sygnalizującego potrzebę wznowienia postępowania kasacyjnego zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2024 roku, sygn. akt I KK 278/24

na podstawie art. 542 § 4 k.p.k., art. 540 § 1 k.p.k. *a contrario* oraz art. 638 k.p.k.

postanowił:

1. stwierdzić niedopuszczalność wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2024 roku, sygn. akt I KK 278/24;
2. kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 18 kwietnia 2025 roku obrońca skazanych P. R. i P. K. wskazał na potrzebę wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2024 roku,

sygn. akt I KK 278/24. W argumentacji wniosku wskazano, że w postępowaniu kasacyjnym zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza wymieniona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a to z uwagi na rozpoznanie kasacji przez sędzię Sądu Najwyższego Annę Dziergawkę, która na swój urząd powołana została na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Przypomnieć trzeba, że zarówno w orzecznictwie, jak i piśmiennictwie zgodnie wskazuje się, iż wznowienie prawomocnie zakończonego postępowania na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w związku z ujawnieniem się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. może nastąpić tylko z urzędu, nie zaś na wniosek strony (zob. np. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2005 r. sygn. I KZP 5/05). Pismo sygnalizacyjne złożone w trybie art. 9 § 2 k.p.k. nie implikuje po stronie sądu, do którego skierowano ów wniosek, ani prawa, ani obowiązku jego rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2022 r., sygn. IV KZ 55/21). Jednocześnie brak jest możliwości postąpienia z pismem sygnalizacyjnym tak, jakby stanowiło ono wniosek o wznowienie postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2021 r., sygn. V KZ 39/21). Okoliczności w nim podniesione mogą jedynie zostać zweryfikowane z urzędu.

Pismo winno zatem zostać potraktowane jako sygnalizacja potrzeby wznowienia postępowania z urzędu i w takim trybie ocenione. Rzecz jednak w tym, że w okolicznościach prawnych niniejszej sprawy brak było podstaw do dokonywania oceny pisma nawet w tym trybie. Kwestia możliwości wznowienia postępowania kasacyjnego była już przedmiotem rozpoznania w postępowaniu wznowieniowym i zarządzeniem z dnia 9 kwietnia 2025 roku, sygn. akt I KO 107/24 stwierdzono niedopuszczalność wznowienia postępowania kasacyjnego z urzędu, a zatem wydano w omawianym zakresie ostateczne rozstrzygnięcie. Wyrażone tam trafne stanowisko sędziego Sądu Najwyższego zachowuje swoją aktualność i

wystarczające jest odesłanie zainteresowanych do zawartej w tym orzeczeniu argumentacji.

Odnosząc się jednak mimo to do przedstawionej sygnalizacji, przypomnieć należy skrótowo, iż już w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2000 r., sygn. akt I KZP 37/2000, zam. OSNKW 2000, z. 9-10, poz. 78, podkreślono, iż oddalenie kasacji jest jakościowo czymś zupełnie odmiennym niż utrzymanie zaskarżonego orzeczenia w mocy. Oddalając kasację sąd orzeka jedynie o niezasadności wniesionej skargi kasacyjnej, nie wkracza zaś w żadnym zakresie w sferę, w której wyrok kończący postępowanie korzysta już z powagi rzeczy osądzonej. Podkreślono, że z istoty postępowania kasacyjnego wynika, że nie jest też ono postępowaniem zmierzającym do rozstrzygnięcia „o zasadności oskarżenia wniesionego w sprawie karnej” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, lecz postępowaniem zmierzającym do zbadania zasadności tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jakim jest kasacja, wniesionego już po prawomocnym zakończeniu postępowania. W orzecznictwie Sądu Najwyższego od wielu lat dominuje pogląd, że niedopuszczalny z mocy ustawy jest wniosek o wznowienie postępowania kasacyjnego, gdyż orzeczenie Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w rozumieniu art. 544 § 2 k.p.k. w zw. z art. 540 § 1 k.p.k. Orzeczeniem takim może być jedynie wydane przez Sąd Najwyższy, po uchyleniu w wyniku kasacji prawomocnego wyroku, orzeczenie następcze o umorzeniu postępowania lub o uniewinnieniu oskarżonego (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dni: 12 kwietnia 2001 r., III KO 53/99, OSNKW 2001, z. 7-8, poz. 67, 27 czerwca 2001 r., III KO 115/00, OSNKW 2001, z. 9-10, poz. 83, 25 listopada 2010 r., V KO 87/10, R-OSNKW 2010, poz. 2369 i powołane w nim orzeczenia, 19 sierpnia 2015 r., IV KO 46/15, OSNKW 2015, z. 12, poz. 104).

W złożonym piśmie wskazano co prawda na istnienie w orzecznictwie Sądu Najwyższego i poglądu odmiennego, dopuszczającego możliwość wznowienia postępowania kasacyjnego w sytuacji analogicznej jak przedmiotowa, jednak przedstawiana w judykaturze na jego poparcie argumentacja nie jest trafna, a przynajmniej przekonująca na tyle, aby doprowadzić do diametralnej zmiany

ugruntowanego postrzegania relacji postępowania kasacyjnego i wznowieniowego, któremu wyraz daje wieloletnie ugruntowane orzecznictwo Sądu Najwyższego, w tym także w składzie poszerzonym – patrz postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2023 r., I KZP 17/22, OSNK 2023/4/20 (por. także postanowienie SN z dnia 30 marca 2023 r., I ZO 76/22, LEX nr 3511709 czy ostatnie postanowienie SN z dnia 17 października 2024 r., III KO 124/24, LEX nr 3773330).

Powyższego nie zmieniają także tezy wynikające z orzecznictwa międzynarodowych trybunałów, bowiem żadne z nich (także przywołany przez obrońcę wyrok Wielkiej Izby ETPCz z dnia 11 lipca 2017 roku, *Moreira Ferreira przeciwko Portugalii*, 19867/12) nie stwarzają nowej formalnej podstawy umożliwiającej wzruszanie orzeczeń Sądu Najwyższego w przedmiocie kasacji nie odnoszących się do odpowiedzialności karnej danej osoby.

Już tylko na marginesie wskazać należy, iż zakres związania konkretnym orzeczeniem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka określa art. 46 ust. 1. Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Jak zauważa się w doktrynie, zakres obowiązku wykonania wyroku ETPCz jest wyznaczony granicami podmiotowymi i przedmiotowymi sprawy rozstrzyganej przez ten Trybunał. Orzeczenia ETPCz nie mają mocy powszechnie obowiązującej, obejmują jedynie strony postępowania, tj. stronę skarżącą i państwo-stronę, a tylko wyroki pilotażowe, o których mowa w art. 61 Regulaminu ETPCz, ze swej istoty mają zasięg wykraczający poza sprawę główną (por. m. in. P. Grzegorzczak, *Skutki wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w krajowym porządku prawnym*, Przegląd Sądowy 2006, nr 6, s. 17, M. Wąsek-Wiaderek, *O dopuszczalności wznowienia postępowania karnego z powodu orzeczenia europejskiego trybunału praw człowieka stwierdzającego naruszenie praw człowieka w podobnej sprawie*, Białostockie Studia Prawnicze, 2014, z. 15, s. 119, zdanie odrębne SSN W. Koziulewicz złożone do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2014 r., I KZP 14/14, OSNKW 2014, nr 8, poz. 59, glosa prof. R. Kmiecika do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2014 r., I KZP 14/14, OSP 2015, nr 2, s. 290-292). Związanie natomiast sądów wykładnią Konwencji, zawartą w orzecznictwie ETPCz,

nie oznacza przyznania kompetencji i jednocześnie odpowiedzialności za likwidowanie kolizji norm ustawowych i konwencyjnych sędziom, to bowiem przede wszystkim do ustawodawcy należy dbanie o zgodność przepisów ustawowych z Konwencją (por. M. Wąsek-Wiaderek, O dopuszczalności..., s. 118; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2024 r., II KK 393/24, LEX nr 3778021; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2025 r., III KS 45/24, LEX nr 3841349).

Z przedstawionych wyżej względów orzeczono jak na wstępie, kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego na podstawie art. 638 k.p.k. obciążając Skarb Państwa.

[PŁ]

[a.ł]